

SPRAWOZDANIE

Zajęcia: Nauka o danych I

Prowadzący: prof. dr hab. Vasyl Martsenyuk

Laboratorium Nr 1 Data 27.09.2025 Temat: "Wprowadzenie do narzędzi i środowiska pracy w analizie danych" Wariant 1	Artur Rolak Informatyka II stopień, stacjonarne, 1 semestr, gr. 1b
---	---

1. Polecenie:

Zadanie polegało na zapoznaniu się ze środowiskiem Jupyter Notebook oraz bibliotekami języka Python wykorzystywanymi w analizie danych, w szczególności pandas, numpy oraz matplotlib.

Celem było:

- stworzenie ramek danych (DataFrame) z różnych źródeł: słownik, lista list, plik CSV,
- wykonywanie podstawowych operacji: przegląd, filtrowanie, grupowanie, transpozycja, statystyki,
- tworzenie wykresów i zapisywanie danych do plików,
- przygotowanie kompletnego środowiska pracy do analizy danych.

Do realizacji zadania wykorzystano dane z projektu **IHME Global Burden of Disease Study 2019 (GBD 2019)** w formacie .csv.

2. Opis programu opracowanego (kody źródłowe, rzuty ekranu)

Zajęcie 1 — Pandas + Jupyter

Dane: IHME — Global Burden of Disease Study 2019 (fragment CSV).

Plik: IHME-GBD_2019_DATA-ff08d9bc-1.csv

0. Przygotowanie środowiska

Ten blok importuje biblioteki i ustawia kilka opcji wyświetlania.

```
import pandas as pd
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt

# Ustawienia pandas (ładniejsze wydruki)
pd.set_option('display.max_rows', 10)
pd.set_option('display.max_columns', None)

# Ścieżki do plików (zmień jeśli przeniesiesz pliki)
DATA_PATH = "IHME-GBD_2019_DATA-ff08d9bc-1.csv"
OUT_CSV = "wynik_przetworzony.csv"

print("Wersje:")
print("pandas:", pd.__version__)
print("numpy :", np.__version__)
```

Wersje:

pandas: 2.2.3

numpy : 2.1.3

1. Załadowanie biblioteki pandas + tworzenie ramki danych ze słownika

```
# Tworzenie DataFrame ze słownika (kolumny -> listy wartości)
dane_slownik = {
    "kraj": ["Poland", "Germany", "France"],
    "rok": [2019, 2019, 2019],
    "wartosc": [100, 200, 150]
}
df_slownik = pd.DataFrame(dane_slownik)
df_slownik
```

	kraj	rok	wartosc
0	Poland	2019	100
1	Germany	2019	200
2	France	2019	150

2. Tworzenie ramki danych z listy list

```
# Lista list + nazwy kolumn
dane_lol = [
    ["A", 1.0],
    ["B", 2.5],
    ["C", 3.3]
]
df_lol = pd.DataFrame(dane_lol, columns=["etykieta", "liczba"])
df_lol
```

	etykieta	liczba
0	A	1.0
1	B	2.5
2	C	3.3

3. Wczytanie głównego zbioru danych (CSV) i zapis do CSV/XLSX

```
# Wczytanie CSV (IHME GBD 2019)
df = pd.read_csv(DATA_PATH)

# Podgląd rozmiaru
print("Kształt (wiersze, kolumny):", df.shape)

# Zapis kopii do CSV
df.to_csv(OUT_CSV, index=False)
print("Zapisano do pliku:", OUT_CSV)

df.head(3)
```

Kształt (wiersze, kolumny): (257040, 10)
Zapisano do pliku: wynik_przetworzony.csv

	measure	location	sex	age	cause	metric	year	val	upper	lower
0	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	64.470214	81.808307	53.476793
1	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	55.234399	77.883497	39.978647
2	Deaths	Samoa	Both	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	60.039961	76.013089	49.941986

4. Transponowanie ramki danych

```
# Uwaga: transpozycja pełnego df może być ciężka.  
# Pokażemy transpozycję na próbce 5 wierszy i 6 kolumn.  
sample_cols = list(df.columns)[:6]  
df_sample = df.loc[:4, sample_cols]  
df_transposed = df_sample.T  
df_transposed
```

	0	1	2	3	4
measure	Deaths	Deaths	Deaths	Deaths	Deaths
location	Samoa	Samoa	Samoa	Samoa	Samoa
sex	Male	Female	Both	Male	Female
age	All Ages	All Ages	All Ages	All Ages	All Ages
cause	Chronic respiratory diseases	Chronic respiratory diseases	Chronic respiratory diseases	Skin and subcutaneous diseases	Skin and subcutaneous diseases
metric	Rate	Rate	Rate	Rate	Rate

5. Podstawowe przeglądanie danych ¶

- pierwsze 10 wierszy
- ostatnie 10 wierszy
- `info()`
- liczba wierszy i kolumn

```
import io  
  
pierwsze10 = df.head(10)  
ostatnie10 = df.tail(10)  
  
print("INFO:")  
buf = io.StringIO()  
df.info(buf=buf)  
info_str = buf.getvalue()  
print(info_str)  
  
print("\nRozmiar:", df.shape)  
pierwsze10, ostatnie10
```

```
INFO:  
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>  
RangeIndex: 257040 entries, 0 to 257039  
Data columns (total 10 columns):  
#   Column      Non-Null Count  Dtype  
---  -  
0   measure     257040 non-null  object  
1   location    257040 non-null  object  
2   sex         257040 non-null  object  
3   age         257040 non-null  object  
4   cause       257040 non-null  object  
5   metric      257040 non-null  object  
6   year        257040 non-null  int64  
7   val         257040 non-null  float64  
8   upper       257040 non-null  float64  
9   lower       257040 non-null  float64  
dtypes: float64(3), int64(1), object(6)  
memory usage: 19.6+ MB
```

Rozmiar: (257040, 10)

(measure	location	sex	age	cause	metric	\
0	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	
1	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	
2	Deaths	Samoa	Both	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	
3	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Skin and subcutaneous diseases	Rate	
4	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Skin and subcutaneous diseases	Rate	
5	Deaths	Samoa	Both	All Ages	Skin and subcutaneous diseases	Rate	
6	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Transport injuries	Rate	
7	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Transport injuries	Rate	
8	Deaths	Samoa	Both	All Ages	Transport injuries	Rate	
9	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Unintentional injuries	Rate	

	year	val	upper	lower
0	2000	64.470214	81.808307	53.476793
1	2000	55.234399	77.883497	39.978647
2	2000	60.039961	76.013089	49.941986
3	2000	2.246741	3.467454	1.438979
4	2000	1.368385	1.945448	0.866099
5	2000	1.825409	2.569260	1.259226
6	2000	25.920294	36.084587	18.130636
7	2000	10.099048	13.447738	7.330908
8	2000	18.331128	25.000813	13.148053
9	2000	28.989384	39.579940	20.833239

	measure	location	sex	age	\
257030	Deaths	Burundi	Both	All Ages	
257031	Deaths	Burundi	Male	All Ages	
257032	Deaths	Burundi	Female	All Ages	
257033	Deaths	Burundi	Both	All Ages	
257034	Deaths	Comoros	Male	All Ages	
257035	Deaths	Comoros	Female	All Ages	
257036	Deaths	Comoros	Both	All Ages	
257037	Deaths	Comoros	Male	All Ages	
257038	Deaths	Comoros	Female	All Ages	
257039	Deaths	Comoros	Both	All Ages	

	cause	metric	year	val	\
257030	Self-harm and interpersonal violence	Rate	2004	189.760046	
257031	Nutritional deficiencies	Rate	2004	54.385255	
257032	Nutritional deficiencies	Rate	2004	41.023370	
257033	Nutritional deficiencies	Rate	2004	47.554185	
257034	Neglected tropical diseases and malaria	Rate	2004	57.244135	
257035	Neglected tropical diseases and malaria	Rate	2004	53.727176	
257036	Neglected tropical diseases and malaria	Rate	2004	55.473969	
257037	Chronic respiratory diseases	Rate	2004	26.083547	
257038	Chronic respiratory diseases	Rate	2004	19.658170	
257039	Chronic respiratory diseases	Rate	2004	22.849508	

	upper	lower
257030	208.823162	173.350895
257031	95.609733	23.597581
257032	71.228457	21.184189
257033	78.460927	26.723560
257034	101.911855	25.450066
257035	92.205694	24.130322
257036	96.573472	24.780106
257037	32.912324	18.654426
257038	25.456633	14.278054
257039	27.877194	17.872866

6. Statystyki opisowe

- kolumny liczbowe (`describe()`)
- kolumny kategoryczne (`describe(include='object')`)

```
stat_liczbowe = df.describe()
stat_kat = df.describe(include='object')

stat_liczbowe, stat_kat
```

	year	val	upper	lower
count	257040.000000	257040.000000	257040.000000	257040.000000
mean	2009.500000	38.800590	47.928737	31.471947
std	5.766293	78.404349	90.084317	68.696407
min	2000.000000	0.000007	0.000010	0.000004
25%	2004.750000	1.886851	2.501180	1.316783
50%	2009.500000	14.271807	18.665022	10.660142
75%	2014.250000	38.132807	49.665292	28.921071
max	2019.000000	2754.279032	3029.881582	2511.135907,

	measure	location	sex	age	cause \
count	257040	257040	257040	257040	257040
unique	1	204	3	1	21
top	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Chronic respiratory diseases
freq	257040	1260	85680	257040	12240

	metric
count	257040
unique	1
top	Rate
freq	257040

7. Braki danych — usuwanie/uzupełnianie

```
# Liczba braków w każdej kolumnie
braki = df.isna().sum().sort_values(ascending=False)
print("Braki danych (top 10 kolumn):")
print(braki.head(10))

# Usuwanie wierszy z brakami w wybranych kluczowych kolumnach (jeśli występują)
kluczowe = [c for c in ["location_name", "measure_name", "sex", "val"] if c in df.columns]
df_clean = df.dropna(subset=kluczowe) if kluczowe else df.dropna()

print("\nKształt przed:", df.shape, "po:", df_clean.shape)
df_clean.head(3)
```

Braki danych (top 10 kolumn):

```
measure      0
location     0
sex          0
age          0
cause        0
metric       0
year         0
val          0
upper        0
lower        0
dtype: int64
```

Kształt przed: (257040, 10) po: (257040, 10)

	measure	location	sex	age	cause	metric	year	val	upper	lower
0	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	64.470214	81.808307	53.476793
1	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	55.234399	77.883497	39.978647
2	Deaths	Samoa	Both	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	60.039961	76.013089	49.941986

8. Wybór wierszy/kolumn (loc, iloc) oraz filtrowanie warunkowe

```
# Wybór kolumn po nazwie
kolumny_podstawowe = [c for c in ["location_name", "year", "sex", "cause_name", "val"] if c in df_clean.columns]
df_subset = df_clean[kolumny_podstawowe].head(10)
print("Podzbiór kolumn:")
display(df_subset)

# Wybór wierszy po indeksie (iloc)
df_iloc = df_clean.iloc[0:5, 0:5]
print("\niloc[0:5, 0:5]:")
display(df_iloc)

# Filtrowanie: np. Polska i rok >= 2010 (jeśli kolumny istnieją)
mask = pd.Series([True] * len(df_clean))
if "location_name" in df_clean and "year" in df_clean:
    mask = (df_clean["location_name"] == "Poland") & (df_clean["year"] >= 2010)
wyniki_PL = df_clean.loc[mask, kolumny_podstawowe].head(10)
print("\nPolska, rok >= 2010:")
display(wyniki_PL)

# Filtrowanie po kilku warunkach (np. Polska, płeć 'Both', miernik 'Deaths', jeśli istnieją)
warunki = []
if "sex" in df_clean: warunki.append(df_clean["sex"].isin(["Both"]))
if "measure_name" in df_clean: warunki.append(df_clean["measure_name"].isin(["Deaths"]))
if "location_name" in df_clean: warunki.append(df_clean["location_name"].eq("Poland"))
if warunki:
    mask_multi = np.logical_and.reduce(warunki)
    display(df_clean.loc[mask_multi, kolumny_podstawowe].head(10))
```

Podzbiór kolumn:

	year	sex	val
0	2000	Male	64.470214
1	2000	Female	55.234399
2	2000	Both	60.039961
3	2000	Male	2.246741
4	2000	Female	1.368385
5	2000	Both	1.825409
6	2000	Male	25.920294
7	2000	Female	10.099048
8	2000	Both	18.331128
9	2000	Male	28.989384

`iloc[0:5, 0:5]:`

	measure	location	sex	age	cause
0	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Chronic respiratory diseases
1	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Chronic respiratory diseases
2	Deaths	Samoa	Both	All Ages	Chronic respiratory diseases
3	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Skin and subcutaneous diseases
4	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Skin and subcutaneous diseases

	year	sex	val
2	2000	Both	60.039961
5	2000	Both	1.825409
8	2000	Both	18.331128
11	2000	Both	20.717772
14	2000	Both	0.618564
17	2000	Both	23.377914
20	2000	Both	20.997271
23	2000	Both	130.375850
26	2000	Both	68.045065
29	2000	Both	23.092421

9. Filtrowanie tekstowe (`str.contains`) i jego negacja

```
if "cause_name" in df_clean:
    zawiera = df_clean["cause_name"].str.contains("cancer", case=False, na=False)
    nie_zawiera = ~zawiera
    print("Wiersze z 'cancer':", zawiera.sum())
    print("Wiersze bez 'cancer':", nie_zawiera.sum())
    display(df_clean.loc[zawiera, kolumny_podstawowe].head(5))
```

10. Operacje na kolumnach: dodawanie, usuwanie, zmiana nazwy

```
df_work = df_clean.copy()

# Dodajemy kolumnę z logarytmem wartości (o ile 'val' istnieje i > 0)
if "val" in df_work:
    df_work = df_work[df_work["val"].notna() & (df_work["val"] > 0)]
    df_work["log_val"] = np.log(df_work["val"])

# Usuwamy pomocniczą kolumnę, jeśli istnieje
if "log_val" in df_work.columns:
    df_tmp = df_work.drop(columns=["log_val"]).copy()
else:
    df_tmp = df_work.copy()

# Zmieniamy nazwę kolumny 'val' na 'wartosc' (jeśli istnieje)
df_renamed = df_tmp.rename(columns={"val": "wartosc"}) if "val" in df_tmp.columns else df_tmp
df_renamed.head(3)
```

	measure	location	sex	age	cause	metric	year	wartosc	upper	lower
0	Deaths	Samoa	Male	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	64.470214	81.808307	53.476793
1	Deaths	Samoa	Female	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	55.234399	77.883497	39.978647
2	Deaths	Samoa	Both	All Ages	Chronic respiratory diseases	Rate	2000	60.039961	76.013089	49.941986

11. Zapis ramki danych do pliku CSV

```
]:  
df_renamed.to_csv("df_renamed.csv", index=False)  
print("Zapisano plik df_renamed.csv")
```

Zapisano plik df_renamed.csv

▼ 12. Agregacje i wartości unikalne

- średnia / min / max z jednej kolumny
- liczba wierszy
- wartości unikalne w kolumnie
- `value_counts()`

```
]:  
if "wartosc" in df_renamed:  
    print("Średnia:", df_renamed["wartosc"].mean())  
    print("Minimum:", df_renamed["wartosc"].min())  
    print("Maksimum:", df_renamed["wartosc"].max())  
  
print("Liczba wierszy:", len(df_renamed))  
  
if "location_name" in df_renamed:  
    print("\nUnikalne location_name (do 10):", df_renamed["location_name"].unique()[:10])  
    print("\nTop 5 krajów wg liczby rekordów:")  
    display(df_renamed["location_name"].value_counts().head(5))
```

Średnia: 38.800590204586584
Minimum: 6.654170010575565e-06
Maksimum: 2754.2790315673674
Liczba wierszy: 257040

13. Sortowanie i top-N

13. Sortowanie i top-N

```
# Sortowanie malejąco po 'wartosc' (jeśli istnieje)
if "wartosc" in df_renamed:
    posortowane = df_renamed.sort_values("wartosc", ascending=False)
    display(posortowane.head(5))
    # 10 największych (bez warunku)
    display(df_renamed.nlargest(10, "wartosc"))
    # 10 największych pod warunkiem (np. Polska)
    if "location_name" in df_renamed:
        mask_pl = df_renamed["location_name"].eq("Poland")
        display(df_renamed.loc[mask_pl].nlargest(10, "wartosc"))
```

	measure	location	sex	age	cause	metric	year	wartosc	upper	lower
85701	Deaths	Haiti	Male	All Ages	Unintentional injuries	Rate	2010	2754.279032	3029.881582	2511.135907
85703	Deaths	Haiti	Both	All Ages	Unintentional injuries	Rate	2010	2199.133930	2416.170674	2003.802176
85702	Deaths	Haiti	Female	All Ages	Unintentional injuries	Rate	2010	1677.044385	1845.673574	1524.945269
224318	Deaths	Bulgaria	Female	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2019	1177.059351	1389.915309	990.814152
207155	Deaths	Bulgaria	Female	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2018	1154.803495	1334.438294	987.855957
	measure	location	sex	age	cause	metric	year	wartosc	upper	lower
85701	Deaths	Haiti	Male	All Ages	Unintentional injuries	Rate	2010	2754.279032	3029.881582	2511.135907
85703	Deaths	Haiti	Both	All Ages	Unintentional injuries	Rate	2010	2199.133930	2416.170674	2003.802176
85702	Deaths	Haiti	Female	All Ages	Unintentional injuries	Rate	2010	1677.044385	1845.673574	1524.945269
224318	Deaths	Bulgaria	Female	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2019	1177.059351	1389.915309	990.814152
207155	Deaths	Bulgaria	Female	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2018	1154.803495	1334.438294	987.855957
1317	Deaths	Bulgaria	Male	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2000	1150.098307	1210.705449	1087.864035
240247	Deaths	Bulgaria	Male	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2001	1145.214616	1207.510477	1085.883806
224319	Deaths	Bulgaria	Both	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2019	1140.933052	1349.387220	960.194209
236008	Deaths	Bulgaria	Male	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2002	1137.585718	1194.601392	1079.554455
256080	Deaths	Bulgaria	Male	All Ages	Cardiovascular diseases	Rate	2003	1133.211234	1192.209039	1073.048390

14. Grupowanie (GroupBy) i MultiIndex

- Średnia wszystkich kolumn liczbowych w grupach
- Różne agregacje dla różnych kolumn (`agg`)
- Nazwy i sortowanie indeksu złożonego

```
# Grupa według kraju i roku, jeśli dostępne
group_cols = [c for c in ["location_name", "year", "sex"] if c in df_renamed.columns]
if group_cols:
    gb = df_renamed.groupby(group_cols)
    # Średnia wszystkich kolumn liczbowych
    s1 = gb.mean(numeric_only=True)
    print("Mean w grupach (top 5):")
    display(s1.head(5))

# Różne agregacje
agg_dict = {}
if "wartosc" in df_renamed: agg_dict["wartosc"] = ["mean", "median", "count"]
if "upper" in df_renamed:   agg_dict["upper"] = ["mean"]
if "lower" in df_renamed:   agg_dict["lower"] = ["mean"]
if agg_dict:
    s2 = gb.agg(agg_dict)
    print("\nRóżne agregacje (top 5):")
    display(s2.head(5))
    # Nazwy kolumn indeksu złożonego
    if hasattr(s2.index, "names"):
        print("\nNazwy poziomów indeksu:", s2.index.names)
    # Sortowanie indeksu
    s2_sorted = s2.sort_index()
    print("\nPo sortowaniu indeksu:")
    display(s2_sorted.head(3))
```

Mean w grupach (top 5):

		wartosc	upper	lower
year	sex			
2000	Both	42.071643	51.579801	34.409596
	Female	38.758310	49.334502	30.406743
	Male	45.432669	56.068275	37.038712
2001	Both	41.701340	50.953481	34.167874
	Female	38.458481	48.807292	30.239393

Różne agregacje (top 5):

		wartosc			upper	lower
		mean	median	count	mean	mean
year	sex					
2000	Both	42.071643	16.807300	4284	51.579801	34.409596
	Female	38.758310	12.276991	4284	49.334502	30.406743
	Male	45.432669	19.771237	4284	56.068275	37.038712
2001	Both	41.701340	16.505294	4284	50.953481	34.167874
	Female	38.458481	12.128533	4284	48.807292	30.239393

Nazwy poziomów indeksu: ['year', 'sex']

Po sortowaniu indeksu:

		wartosc			upper	lower
		mean	median	count	mean	mean
year	sex					
2000	Both	42.071643	16.807300	4284	51.579801	34.409596
	Female	38.758310	12.276991	4284	49.334502	30.406743
	Male	45.432669	19.771237	4284	56.068275	37.038712

15. Tabela przestawna (pivot table) i wykresy

```
# Pivot: wiersze=rok, kolumny=sex, wartości=wartosc (jeśli kolumny istnieją)
obecne = set(df_renamed.columns)
if {"year", "sex", "wartosc"}.issubset(obecne):
    pivot = pd.pivot_table(df_renamed, index="year", columns="sex", values="wartosc", aggfunc="mean")
    print("Indeks pivot:", pivot.index.name)
    print("Kolumny pivot:", list(pivot.columns))
    display(pivot.head(10))

# Wykres liniowy z pivot
plt.figure()
pivot.plot()
plt.title("Pivot: Średnia 'wartosc' wg roku i płci")
plt.xlabel("Rok")
plt.ylabel("Średnia wartosc")
plt.tight_layout()
plt.show()

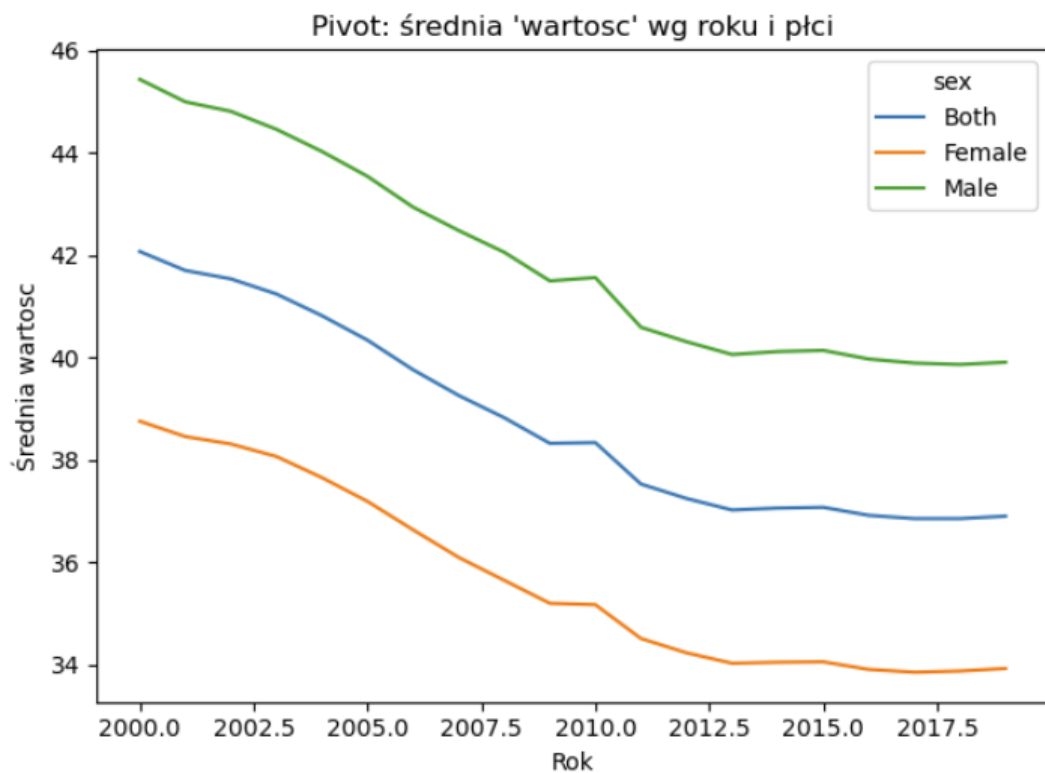
# Histogram jednej kolumny (np. wartosc)
plt.figure()
df_renamed["wartosc"].hist(bins=30)
plt.title("Histogram kolumny 'wartosc'")
plt.xlabel("wartosc")
plt.ylabel("Liczba obserwacji")
plt.tight_layout()
plt.show()
```

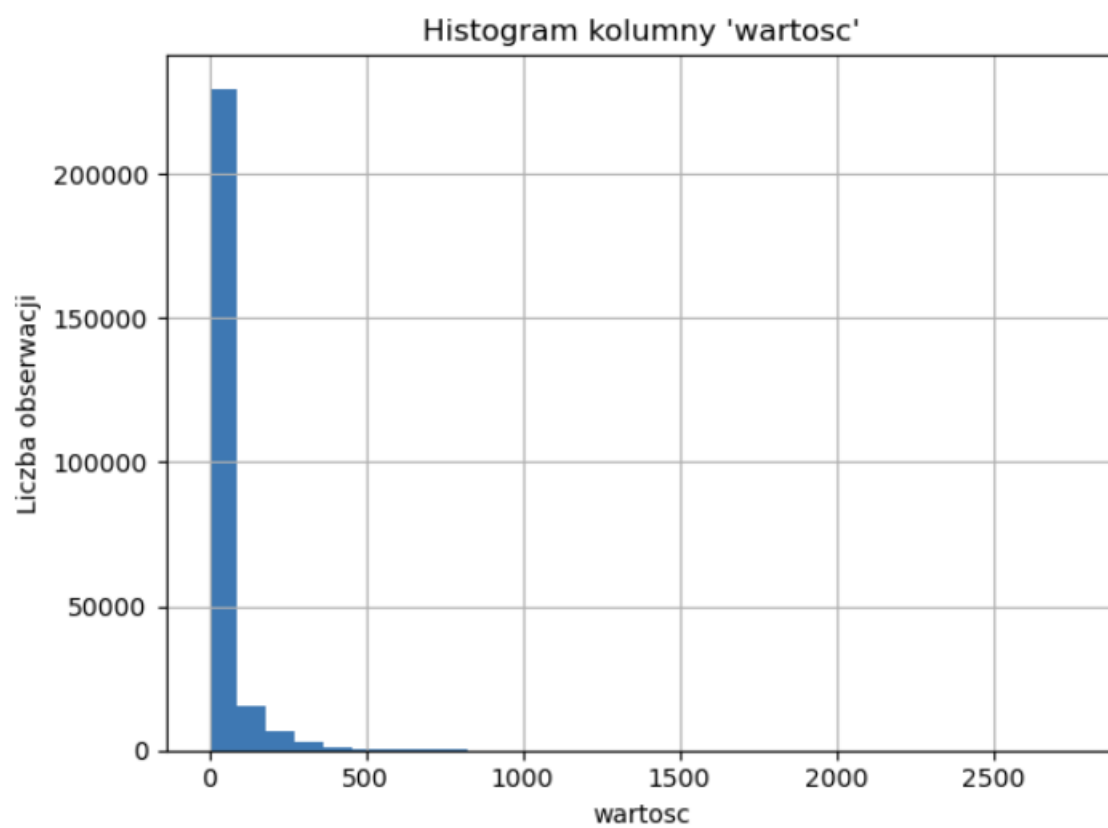
Indeks pivot: year

Kolumny pivot: ['Both', 'Female', 'Male']

sex	Both	Female	Male
year			
2000	42.071643	38.758310	45.432669
2001	41.701340	38.458481	44.994090
2002	41.537033	38.312801	44.808311
2003	41.242078	38.069214	44.457100
2004	40.817683	37.655908	44.024302
2005	40.339595	37.191768	43.537910
2006	39.761904	36.637091	42.937021
2007	39.260884	36.098711	42.480945
2008	38.825940	35.651128	42.056659
2009	38.325856	35.202681	41.497564

<Figure size 640x480 with 0 Axes>

16. Łączenie danych: merge i concat

```
# Przykładowe tabele do łączenia
left = pd.DataFrame({"id": [1,2,3], "kraj": ["Poland", "Germany", "France"]})
right = pd.DataFrame({"id": [1,2,4], "kod": ["PL", "DE", "ES"]})

polaczone_merge = left.merge(right, on="id", how="left")
print("merge(left, right, on='id', how='left')")
display(polaczone_merge)

# concat: łączenie wierszy
c1 = pd.DataFrame({"x": [1,2], "y": ["a", "b"]})
c2 = pd.DataFrame({"x": [3,4], "y": ["c", "d"]})
polaczone_concat = pd.concat([c1, c2], axis=0, ignore_index=True)
print("\nconcat([c1, c2], axis=0)")
display(polaczone_concat)

# Dodawanie nowych kolumn działaniami matematycznymi i lambda
mini = df_renamed.head(5).copy()
if "wartosc" in mini:
    mini["x2"] = mini["wartosc"] * 2
    mini["log_wartosc"] = mini["wartosc"].apply(lambda v: np.log(v) if pd.notna(v) and v>0 else np.nan)
display(mini)
```

```
merge(left, right, on='id', how='left')
```

	id	kraj	kod
0	1	Poland	PL
1	2	Germany	DE
2	3	France	NaN

```
concat([c1, c2], axis=0)
```

	x	y
0	1	a
1	2	b
2	3	c
3	4	d

17. Praca z dużymi plikami: chunksize

```
# Przetwarzanie w kawałkach – policzmy sumę 'wartosc' dla Polski po roku
if {"location_name", "year"}.issubset(df_renamed.columns) and ("wartosc" in df_renamed.columns):
    suma_po_roku = {}
    for chunk in pd.read_csv(DATA_PATH, chunksize=100_000):
        if "val" in chunk.columns:
            chunk = chunk.rename(columns={"val": "wartosc"})
            mask = (chunk.get("location_name") == "Poland")
            if "year" in chunk.columns:
                grupy = chunk.loc[mask].groupby("year")["wartosc"].sum()
                for r, v in grupy.items():
                    suma_po_roku[r] = suma_po_roku.get(r, 0) + v
    # Zamień na DataFrame i pokaż top 10 lat
    df_suma = pd.DataFrame(sorted(suma_po_roku.items()), columns=["rok", "suma_wartosc"])
    display(df_suma.head(10))
```

3. Wnioski

Wykonane laboratorium pozwoliło mi zapoznać się z podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi w analizie danych przy użyciu języka Python. Praca w środowisku JupyterLab okazała się bardzo intuicyjna i umożliwiła łączenie kodu, wyników oraz opisów w jednym dokumencie, co znacząco ułatwia proces analizy i dokumentowania pracy. Dzięki bibliotece pandas poznałem praktyczne sposoby wczytywania, przetwarzania i filtrowania danych, a także wykonywania na nich różnych operacji statystycznych. Z kolei wykorzystanie biblioteki matplotlib pozwoliło mi na stworzenie prostych, czytelnych wizualizacji, które ułatwiają interpretację wyników. Praca z rzeczywistym zbiorem danych IHME Global Burden of Disease 2019 umożliwiła mi zrozumienie typowego przepływu pracy analityka danych – od wczytania i przygotowania danych, poprzez analizę, aż po prezentację wyników. Uważam, że realizacja tego zadania wprowadziła mnie w praktyczne aspekty analizy danych w Pythonie i stanowi solidną podstawę do dalszego rozwijania umiejętności z zakresu nauki o danych.